

Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie

Príloha

Vzdelávacie štandardy

Vyučovací predmet maďarský jazyk a literatúra

Vyučovací predmet maďarský jazyk a literatúra

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vzdelávacie štandardy maďarského jazyka a literatúry sú členené podľa piatich komponentov vyučovacieho predmetu: komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, recepcia vecných textov a recepcia umeleckých textov. V rámci všetkých komponentov sa kladie dôraz na prácu s textom, pomocou ktorej sa rozvíjajú čitateľské, pisateľské a komunikačné schopnosti žiakov. Keďže komponenty sa týkajú rôznych aspektov komplexného procesu komunikácie v prvom jazyku, hranice medzi nimi nie sú ostré, naopak, medzi komponentmi jestvuje viacero prienikov. Z tohto dôvodu nie je možné vyhnúť sa prelínaniu výkonových a obsahových štandardov. Rozdiel je však v tom, do akej miery a na aký účel sa podobné spôsobilosti žiaka a podobné obsahy v jednotlivých komponentoch vymedzujú.

Všetky komponenty obsahujú okrem výkonových a obsahových štandardov aj tematické okruhy, ktoré tvoria obsahový základ na tvorbu ústnych a písaných textov. Dôležité je vytvárať aj pozitívny postoj k funkčnému používaniu maďarského jazyka s prihliadnutím na rôzne jazykové variety maďarského jazyka na Slovensku. Komponent Recepcia literárnych textov prostredníctvom literárnych diel sprostredkúva aj kultúrne dedičstvo maďarskej národnostnej menšiny a je koncipovaný podľa tematických okruhov a žánrov. Do komponentu sú zaradené aj žánre ľudovej slovesnosti, klasickej i súčasnej maďarskej literatúry, pričom dôraz sa kladie na zážitkovú recepciu textov.

AI vstupuje do výučby maďarského jazyka a literatúry ako prostriedok, ktorý žiakovi umožňuje efektívne učenie sa. Tento nástroj sa vo výučbe uplatňuje ako podporný prostriedok, nie ako cieľ vzdelávania a nenahrádza vlastnú jazykovú, interpretačnú ani tvorivú činnosť žiaka. Využívanie AI predpokladá zachovanie osobnej zodpovednosti za výsledok práce, kritické posudzovanie spoľahlivosti výstupov, uvedomovanie si možností a obmedzení technológie a dodržiavanie etických pravidiel jej používania.

V obsahovom štandarde sa vyskytujú pojmy zvýraznené **tučným písmom** (boldom). Ide o také pojmy, ktoré si žiak osvojuje tak, aby rozumel ich významu, vedel ich primerane veku a potenciálu vysvetliť a používal ich správne v kontexte učiva. Požadovanú úroveň zvládnutia týchto pojmov špecifikuje výkonový štandard.

Pre pojmy označené boldom platí, že sa neočakáva výlučne reprodukcia formálnych definícií, ale ich funkčné porozumenie a používanie.

Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu maďarský jazyk a literatúra pre 1. cyklus

Hlavným cieľom 1. cyklu je vytváranie základov **čitateľskej** a pisateľskej gramotnosti v nadväznosti na predchádzajúce skúsenosti žiaka. Zámerom je pomocou všetkých dostupných prostriedkov utvárať čitateľské, pisateľské a komunikačné návyky žiaka. všetkých dostupných prostriedkov utvárať čitateľské, pisateľské a komunikačné návyky žiaka. Dôraz sa kladie na osvojenie si elementárneho čítania a vytváranie základov čítania s porozumením. Zároveň je dôležité aj rešpektovať používanie rôznych variet maďarského jazyka.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus

1. Viest' jednoduchý dialóg primerane situácii a komunikačnému partnerovi.
2. Vyjadriť myšlienky v súvislom hovorenom prejave.
3. Počúvať a čítať veku primerané vecné a literárne texty.
4. Porozumieť veku primeraným vecným a literárnym textom.
5. Interpretovať obsah počúvaných a čítaných textov v kontexte vlastných skúseností.
6. Sledovať vlastné porozumenie textu.
7. Vytvoriť veku primeraný písaný a obrazovo-písaný text.
8. Použiť pri porozumení a tvorení textu osvojené vedomosti o jazykových prostriedkoch.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Nadviazať kontakt s komunikačným partnerom.

Podakovať a ospravedlniť sa adresátovi v komunikačnej situácii.

Viest' jednoduchý dialóg verbálne aj neverbálne.

Prezentovať svoje názory verbálne aj neverbálne.

Navrhnuť spoločné pravidlá komunikácie.

Osvojiť si spôsoby komunikácie podporujúce budovanie zdravých a bezpečných vzťahov.

Vysvetliť dôvody svojho konania.

Rozlíšiť rôzne druhy vzťahov a správania.

Rozlíšiť rozdiel komunikácie s človekom a AI.

Spolupracovať na riešení konkrétnych úloh a na prezentácii ich výsledkov.

Používať v dialógu komunikačné a metakomunikačné prostriedky.

Používať pri tvorení dialógu aktívnu slovnú zásobu a vedomosti o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.

Obsahový štandard

Dialogická komunikácia, komunikačné zvyklosti a zábery

- správne používanie **pozdravov, predstavenia sa, oslovenia, tykania, vykrania** vo verejnom a v súkromnom komunikačnom prostredí;
- formulovanie ústneho **poďakovania** a **ospravedlnenia**
- formulovanie rôznych spôsobov vyjadrenia **prosby, priania, súhlasu, nesúhlasu** a **námietky**;
- formulovanie zdôvodnenia vlastného rozhodnutia a konania;
- formulovanie **zistovacích a doplňovacích otázok** a odpovedí na ne v kontexte jednotlivých tém dialógu;
- vyjadrenie svojich potrieb a pocitov jazykovo a sociálne primeraným spôsobom;
- požiadanie o **informáciu** a poskytovanie informácie;
- osvojenie si základných pravidiel jednoduchého párového alebo skupinového dialógu;
- tvorenie jednoduchého **dialógu** s pravidelným striedaním replík komunikačných partnerov;
- pozorné počúvanie partnera v dialógu a reagovanie na jeho repliky;
- realizácia detskej hry s dialogickým prejavom;
- identifikovanie rešpektujúcej a ubližujúcej verbálnej a neverbálnej komunikácie;
- charakterizovanie rôznych druhov medziľudských vzťahov.

Jazykové prostriedky

- rozširovanie **slovnej zásoby** prostredníctvom tém dialógu;
- formulovanie **slovných spojení a viet** s vyjadrovaním rôznych komunikačných zámerov;
- formulovanie **zistovacích a doplňovacích otázok**;
- správne vyjadrenie melódie viet podľa komunikačného zámeru;
- uplatnenie artikulácie, výslovnosti, slovného a vetného prízvuku, modulácie hlasu, intonácie, mimiky, gest v rôznych komunikačných situáciách.

Tematické okruhy

- rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Zhromaždiť základné informácie k téme hovoreného prejavu.

Sformulovať jednoduchú ústnu informáciu s vyjadrením podstatných faktov.

Vyrozprávať reálny alebo vymyslený príbeh.

Opísať hlavné znaky pozorovaného objektu a činnosti.

Predniesť jednoduchý príležitostný prejav.

Porozumieť vypočutému hovorenému prejavu.

Uplatniť pri tvorení hovoreného prejavu primerané vedomosti o slovnej zásobe, základných lexikálnych vzťahoch a o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.

Používať v hovorenom prejave zrozumiteľnú artikuláciu, výslovnosť, moduláciu hlasu, vhodnú mimiku a gestá.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- výber **témy** hovoreného prejavu;
- zhromažďovanie slov, **informácií** a ich systematizácia podľa témy a komunikačného zámeru;
- rozvíjanie témy podľa komunikačného zámeru: **informácia, rozprávanie, opis**;
- tvorenie **viet**, krátkych, veku primeraných **textov** s použitím vybranej **slovnej zásoby** podľa komunikačných tém;
- používanie jednoduchých techník na rozširovanie viet;
- využívanie obrázkovej alebo slovnej **osnovy** pri členení textu;
- **prednes** hovoreného prejavu;
- pozorné počúvanie hovoreného prejavu iných;
- kladenie **otázok** k obsahu počúvaného prejavu;

- formulovanie **odpovedí** na položené otázky;
- úprava nepresností a nejasností v hovorenom prejave.

Žánre hovoreného prejavu

- vyjadrenie **klúčových informácií** v informačnom texte;
- vyžiadanie a podávanie informácií;
- jednoduché **rozprávanie** na základe fantázie alebo vlastnej skúsenosti, zážitku;
- uplatnenie **časovej následnosti** a príčinnno-dôsledkových vzťahov v rozprávacom texte;
- jednoduchý **opis**: postupnosť dejov pri opise **pracovného postupu**; hlavné znaky opisovaného predmetu, osoby, zvieratá, ilustrácie a činnosti;
- jednoduchý príležitostný prejav: ústne **pozvanie, privítanie, rozlúčenie a blahoželanie a ľudový vinš**.

Jazykové prostriedky

- vyjadrovanie myšlienok v ucelených **vetách** a jednoduchých **súvetiach**;
- tvorenie a používanie viet s rôznymi komunikačnými zámermi: **oznámenie, opýtanie, rozkaz, prosba, pranie, nesúhlas, námietka**;
- zhromažďovanie slov na základe otázok: kto?, čo?, aký?, čo robí?, čo sa deje?, kedy?, kde?, ako?, koľko?;
- vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom jednoduchých frazém;
- uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, slovotvorne súvisiace slová, **viacvýznamové slová**, tvorenie **synoným** a **antoným** k daným slovám;
- uplatňovanie melódie viet, významovej pauzy a tempa prejavu podľa obsahu a komunikačného zámeru;
- uplatňovanie pravidiel správnej výslovnosti krátkych a dlhých samohlások a spoluhlások.

Tematické okruhy

- rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Písať všetky písmená maďarskej abecedy automatizovane a čitateľne s primeranou perцепčno-motorickou a vizuomotorickou koordináciou.

Písať správne a čitateľne jednoduché, krátke texty.

Tvoriť súvislý a nesúvislý text na tému blízku jeho životnej a jazykovej skúsenosti.

Napísať jednoduchý informačný, rozprávací a opisný text.

Jednoduchým spôsobom vyhľadať informácie.

Uplatniť pri písaní osvojené pravopisné pravidlá.

Uplatniť pri písaní textu primerané vedomosti o slovnej zásobe, základných lexikálnych vzťahoch a o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.

Upraviť text po formálnej, jazykovej a obsahovej stránke primerane svojim schopnostiam a v rozsahu osvojených vedomostí.

Obsahový štandard

Elementárne písanie

- prípravné predpisateľské cviky, perцепčno-motorické zručnosti pri písaní;
- upevňovanie korešpondencie **hlásky a písmena**;
- písanie malých a veľkých písmen **maďarskej abecedy, slabík, slov, slovných spojení, viet, textov**;
- správne odpísať písaný text, prepísať tlačенý text a napísať text podľa diktovania a pri písaní spamäti;
- zladenie požiadaviek na čitateľnosť písma s tempom písania, zvládanie základných hygienických, pracovných a estetických návykov spojené s písaním.

Proces tvorenia písaného textu

- výber **témy** písaného textu;
- rozvíjanie témy podľa komunikačného zámeru: **informácia, rozprávanie, opis**, voľné písanie;
- zhromažďovanie slov, **informácií** a ich systematizácia podľa témy a komunikačného zámeru;

- tvorenie **viet**, krátkych, veku primeraných **textov** s použitím vybranej **slovnej zásoby** podľa komunikačných tém;
- používanie jednoduchých techník na rozširovanie viet;
- využívanie obrázkovej alebo slovnej **osnovy** pri členení textu;
- napísanie príbehu, vlastnej skúsenosti alebo zážitku;
- samostatné tvorenie rôznych chýbajúcich častí príbehu: **úvod, jadro, záver**;
- prezentovanie vlastného textu.

Žánre písaného textu

- vyjadrenie **klúčových informácií** v informačnom texte;
- tvorenie **informačných textov** v písomnej podobe: **oznámenie, pozdrav, poďakovanie, ospravedlnenie, blahoželanie**;
- tvorenie jednoduchých nesúvislých obrazovo-písaných textov: **pozvánka, plagát, pojmové mapy, projektové práce**;
- tvorenie jednoduchého rozprávacieho textu: prežitá udalosť, zážitok, reálny alebo vymyslený **príbeh**;
- uplatnenie **časovej následnosti** a príčinnno-dôsledkových vzťahov v rozprávacom texte;
- tvorenie jednoduchého opisného textu: postupnosť dejov pri opise **pracovného postupu**; zapísanie hlavných znakov opisovaného predmetu, osoby, zvieráťa, ilustrácie a činnosti;
- používanie jednoduchých techník tvorivého písania.

Jazykové prostriedky a pravopis

- tvorenie viet s rôznymi komunikačnými zámermi: **oznámenie, opýtanie, rozkaz, prosba, prianie, nesúhlas, námietka**;
- uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, slovotvorne súvisiace slová, **viacvýznamové slová**, tvorenie **synoným a antoným** k daným slovám;
- vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom jednoduchých frazém;
- rozlišovanie **krátkych, dlhých samohlások**;
- rozlišovanie **krátkych, dlhých, jednozložkových, dvojjložkových a trojjložkových spoluhlások**;
- usporiadanie slov podľa **abecedy**;
- správne rozdeľovanie slov podľa slabičného princípu;
- správne používanie **diakritických znamienok**;

- **pravopis spoluhlások j – ly** v známych slovách.;
- písanie veľkého písmena na začiatku vety, rozlišovanie **pravopisu všeobecných a vlastných podstatných mien** osôb, zvierat, regionálne blízkych zemepisných názvov;
- **interpunkčné znamienka** na konci vety, použitie **spojovníka** pri delení slov na konci riadka, základné pravidlá písania **čiarky** v jednoduchej vete.

Tematické okruhy

- rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Recepcia vecných textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Čítať plynulo a správne, nahlas a potichu primerane náročné vecné texty.

Porozumieť súvislým a nesúvislým, obrazovo-písaným textom.

Identifikovať explicitne vyjadrené významy v počúvanom a čítanom vecnom texte.

Vyvodiť základné implicitne vyjadrené významy z počutého a čítaného vecného textu.

Vyhľadať informácie z prečítaného vecného textu.

Reprodukovať počúvaný a čítaný vecný text vlastnými slovami.

Rozlíšiť základné typy vecného textu.

Uplatniť pri porozumení textu primerané vedomosti o pravopise, slovnej zásobe, základných lexikálnych vzťahoch a o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.

Porovnať jednoduchú informáciu z AI s inými overenými zdrojmi ako sú detské encyklopédie a edukačné publikácie.

Obsahový štandard

Elementárne čítanie

- čítanie malých, veľkých, písaných a tlačných písmen **maďarskej abecedy**;
- upevňovanie korešpondencie **hlásky a písmena**;
- čítanie **slabík, slov, slovných spojení, viet, súvislých a nesúvislých vecných textov** primeranej a postupne sa zvyšujúcej náročnosti;
- uplatňovanie správnej výslovnosti, vhodnej **melódie a tempa reči** pri hlasnom čítaní;
- oprava vlastných chýb pri čítaní.

Porozumenie vecnému textu

- vytváranie predstáv o **obsahu** textu na základe **ilustrácie**, obrazového materiálu, **nadpisu** s oporou o doterajšie vedomosti žiaka;
- identifikovanie neznámych slov a komunikovanie prípadných neporozumení kladením otázok;
- identifikovanie **klúčových slov** v texte a ich zaznamenanie;
- triedenie dôležitých a nepodstatných informácií z vecného textu;
- dopĺňanie získaných informácií z vecného textu z rôznych ďalších zdrojov;
- stručné zhrnutie získaných informácií.

Žánre vecného textu

- vyhľadávanie kľúčových informácií v súvislom a nesúvislom opisnom, náučnom a informačnom vecnom texte;
- porozumenie jednoduchým obrazovo-písaným nesúvislým textom: **pozvánka, plagát, zoznam, rozvrh, tabuľka, jednoduchý plán, diagram, piktogram, obrazové encyklopédie**;
- porozumenie obrazovo-hovoreným textom: **reklama, edukačné videá**;
- porozumenie postupnosti dejov v opise pracovného postupu;
- identifikovanie hlavných znakov opisovaného objektu;
- orientovanie sa v jednoduchých súvislých a nesúvislých vecných textoch.

Jazykové prostriedky

- poznávanie významu a využitia **pravopisu** v texte;
- poznávanie významu a využitia slovných druhov v texte: **časovanie a tvary slovesa v jednotlivých osobách**, rozlišovanie tvarov slovesa v texte; rozlišovanie **všeobecných a vlastných podstatných mien** osôb, zvierat, regionálne blízkyh zemepisných názvov;
- rozširovanie **slovnej zásoby** prostredníctvom čítaných vecných textov;
- vyvodzovanie významov slov z textu: neznáme slová, **viacvýznamové slová, synonymá, antonymá**, frazeologické prirovnania a iné jednoduché frazémy;
- identifikovanie a rozlišovanie komunikačného zámeru vety v texte.

Tematické okruhy

- rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Recepcia umeleckých textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- Čítať plynulo a správne, nahlas a potichu veku primerané literárne texty s porozumením.
- Identifikovať explicitné významy v počutom a prečítanom literárnom texte.
- Vyvodiť základné implicitne vyjadrené významy v počutom a prečítanom literárnom texte.
- Vyjadriť svoj zážitok z literárnych textov.
- Pomenovať základné žánre ľudovej slovesnosti a umeleckej literatúry pre deti.
- Identifikovať základné komponenty literárneho textu.
- Identifikovať charakteristické znaky rozprávok: typický začiatok a koniec, magické čísla, nadprirodzené bytosti.
- Dokončiť začatú rozprávku, príbeh formou rozprávania, dramatizácie, ilustrácie.
- Jednoducho reprodukovať obsah prečítaného literárneho textu.
- Predniesť báseň alebo úryvok prózy primerane svojim schopnostiam.

Obsahový štandard

Čítanie literárneho textu s porozumením

- čítanie malých, veľkých, písaných a tlačných písmen **maďarskej abecedy**;
- upevňovanie korešpondencie **hlásky a písmena**;
- čítanie **slabík, slov, slovných spojení, viet, literárnych textov** primeranej a postupne sa zvyšujúcej náročnosti;
- uplatňovanie správnej výslovnosti, významovej **pauzy**, vhodnej **melódie** a **tempa reči** pri hlasnom čítaní;
- odhadovanie významu neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov z kontextu;
- rozlišovanie **poézie** od **prózy**; faktov od fantázie; **hlavnú postavu** od **vedľajšej**; **ľudovú rozprávku** od **autorskej**;
- vyhľadávanie **rým**ov v texte;
- identifikovanie literárnych postáv, ich charakteru, vlastností, opis prostredia, situácie;
- orientovanie sa v **deji** literárneho textu;
- vyhľadávanie **klúčových slov** v texte;
- určenie **hlavnej myšlienky** prečítaného diela na základe otázok;

- delenie textu na významové časti a tvorenie názvov pre tieto časti;
- vypracovanie jednoduchej **osnovy** a prerozprávanie príbehu;
- tvorivé znázornenie obsahu literárneho textu formou rozprávania, dramatizácie a ilustrácie;
- reprodukovanie deja literárneho textu so zachovaním **časovej** a príčinnej **následnosti**;
- rozprávanie o filmovom príbehu, ktorý čerpá námet z literárneho príbehu;
- vedenie jednoduchých záznamov o prečítaných literárnych dielach;
- orientovanie sa v **detských** časopisoch a **knihách**;
- oboznámenie sa s **knižnicou** a orientovanie sa v nej.

Literárnoteoretické pojmy

- **žánre** ľudovej slovesnosti: **rozprávky, riekanky, vyčítanky, hádanky, piesne, detské ľudové hry**;
- žánre umeleckej literatúry pre deti: **vyčítanka, riekanka, hádanka, báseň, rozprávka, príbeh, obrázkový príbeh, komiks**;
- **strofa, rým, rytmus**;
- **nadpis, téma, hlavná myšlienka, odsek, kapitola; autor, spisovateľ, básnik**;
- **úvod, jadro, záver, časová následnosť, príčinnno-dôsledkové vzťahy**;
- **hlavná a vedľajšia literárna postava**;
- **miesto a čas deja**;
- **divadlo, divadelná hra, herec, televízia, rozhlas, film, divák**.

Tematické okruhy

- rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu maďarský jazyk a literatúra pre 2. cyklus

Hlavným cieľom 2. cyklu je rozvíjanie gramotnosti v prepojení s obsahmi ostatných vzdelávacích oblastí a s dôrazom na mnohoraké využívanie čítania a písania v rôznych kontextoch. Súčasťou rozvíjania gramotnosti je osvojovanie stratégií práce s rôznymi typmi textov a nadobúdanie skúseností s vlastným premýšľaním o procese čítania a písania. Dôraz sa kladie na čítanie s porozumením a spracovanie literárnych diel ako aj na používanie rôznych variet maďarského jazyka na Slovensku.

Ciele vzdelávania pre 2. cyklus

1. Realizovať dialóg v súkromnom a verejnom prostredí.
2. Vyjadrovať vlastný názor a podopierať ho argumentmi.
3. Pripraviť a predniesť hovorený prejav na vyjadrenie rôznych komunikačných zámerov.
4. Vytvoriť písaný a obrazovo-písaný text na vyjadrenie rôznych komunikačných zámerov.
5. Pri písaní textov uplatniť osvojené pravopisné pravidlá.
6. Pri porozumení, spracovaní a tvorení textu použiť veku primerané znalosti jazykových prostriedkov.
7. Používať základné stratégie porozumenia textu.
8. Porozumieť vecným i literárnym textom.
9. Spracovať literárny text.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Sformulovať otázky a odpovede vzhľadom na účel komunikácie.

Viesť dialóg.

Používať jazykové prostriedky z bilingválneho prostredia.

Používať vhodný spoločenský tón v súlade so zámerom komunikácie.

Použiť jednoduché digitálne nástroje na komunikáciu.

Vyberať adekvátne jazykové prvky v súlade s cieľom komunikácie.

Používať vety s rôznym tónom a slovosledom v závislosti od situácie a od zámeru komunikácie.

Uplatniť v komunikačnej situácii neverbálne prostriedky.

Obsahový štandard

Dialogická komunikácia, komunikačné zvyklosti

- vyjadrenie komunikačných zámerov ako **pozdravenie, pranie, pozvanie a opýtanie sa**;
- používanie základných prvkov komunikačného procesu: kód, kódovanie, dekodovanie, spätná väzba, šum;
- adekvátne používanie mimiky, gestikulácie a zrakového kontaktu;
- uplatňovanie zdvorilostných zásad ako **oslovenie, pozdrav, tykanie, vykanie**;
- nadviazanie kontaktu, obsah dialógu a ukončenie **dialógu**;
- aktívne počúvanie partnera, tvorba vhodných **zatvorených a otvorených otázok**;
- formulovanie stručných, jasných a konkrétnych **replík**;
- vyjadrovanie a zdôvodnenie **názorov**.

Jazykové prostriedky

- výber vhodnej jazykovej variety v závislosti od komunikačnej situácie: **spisovný jazyk, slang, odborné termíny, prevzaté slová/výpožičky, dialektizmy**;
- na základe komunikačnej situácie adekvátne používanie častíc, citosloviec, **synoným, antoným a frazeologických výrazov**;
- utvorenie jednoduchých viet a súvetí pri vyjadrovaní rôznych komunikačných zámerov;
- pri **argumentácii** využívanie príkladov, faktov a prirovnaní;
- vhodné používanie **splývavej výslovnosti**, spodobovania, sily hlasu, slovného a vetného prízvuku, prestávky, dôrazu, a intenzity hlasu;
- aplikácia mimojazykových prostriedkov: tón, rýchlosť reči, melódia hlasu, zrozumiteľnosť prejavu;
- uplatňovanie princípov digitálnej komunikácie, **netiketa**;
- uplatňovanie osvojených **pravopisných pravidiel** pri písaní digitálneho textu.

Tematické okruhy

- rodina, školské prostredie, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, životný štýl, jedlá, obetavosť a tolerancia, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Zhromaždiť potrebné dôveryhodné informácie k téme prejavu.

Reprodukovať texty na základe počúvania alebo čítania.

Vyrozprávať text naratívneho typu vlastnými slovami.

Sformulovať statický a dynamický opis aj s využitím podporného obrazového materiálu.

Pripraviť a predniesť jednoduchú prezentáciu na zvolenú tému podľa stanovených kritérií vrátane využitia AI so zachovaním zodpovednosti za vlastnú tvorivosť a prácu.

Uplatňovať vhodné jazykové prostriedky z rôznych registrov jazyka s ohľadom na cieľ, obsah a adresáta komunikácie.

Uplatniť v hovorenom prejave neverbálne prostriedky s ohľadom na cieľ, obsah a adresáta komunikácie.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- výber **témy** a štýlu podľa situácie a zámeru komunikácie.
- identifikovanie cieľa hovoreného prejavu.
- vyhľadávanie **informácií** z dôveryhodných informačných zdrojov a usporiadanie informácií, rozlíšenie hlavných a vedľajších informácií.
- vytvorenie slovnej/grafickej formátu **osnovy** textu.
- tvorba **textu** s ohľadom na cieľ, obsah a adresáta komunikácie.
- kultivovaný **prednes** hovoreného prejavu.
- aktívne počúvanie hovoreného prejavu iných osôb.
- kladenie **otázok** k obsahu textu.
- ústne reprodukovanie počutého alebo čítaného textu.
- využitie rôznych druhov reprodukcie: podrobná a stručná.

Žánre hovoreného prejavu

- aplikovanie rozprávacieho slohového postupu s dôrazom na dej a **časovú postupnosť**;
- aplikovanie opisného slohového postupu pri **opise rastlín, zvierat, krajín, predmetov a pracovného postupu**;
- pri prezentácii predstaviť cieľ, označiť tému, pomenovať hlavné myšlienky, uviesť

- argumenty k jednotlivým myšlienkam, uzavrieť prezentáciu;
- prednes jednoduchých argumentačných textov, ktoré zahŕňajú vyjadrenie názoru na bežnú alebo aktuálnu tému;
- zdôvodnenie a korigovanie **názoru** na základe argumentov spolužiakov.

Jazykové prostriedky

- výber vhodných jazykových štýlov: subjektívne, objektívne;
- používanie **štruktúry hovorenej reči** vrátane úvodu, označenia témy, rozprávania, odbočenia od témy, dokazovania, popretia a záveru;
- na základe komunikačného zámeru a situácie vhodné používanie **spisovného jazyka, slangu, odborných termínov, prevzatých slov** a dialektizmov;
- adekvátne používanie **synoným, antoným** a **frazeologických výrazov**;
- správne využitie **slovných druhov** typických pre danú žánrovú formu a štýl;
- správne používanie **gramatických prípon**, pomocou ktorých sa vytvárajú rozličné vzťahy k iným slovám vo vete;
- používanie rôznych **vetných** štruktúr vzhľadom na žáner textu;
- utvorenie jednoduchých viet a súvetí s rôznou modalitou;
- spájanie viet s kohéznymi prostriedkami: **spojky a zámená**;
- vhodné používanie ortoepických noriem ako je **splývavá výslovnosť**, spodobovanie, sila hlasu, slovný prízvuk, vetný prízvuk, prestávka, pauza, dôraz, tempo a intenzita hlasu;
- aplikácia mimojazykových prostriedkov: **tón, rýchlosť reči, melódia hlasu**, modulovanie hlasu;
- adekvátne používanie neverbálnych prostriedkov: **mimika, gestikulácia**, zrakový kontakt.

Tematické okruhy

- rodina, školské prostredie, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, životný štýl, jedlá, obetavosť a tolerancia, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Zvoliť vhodný žáner písaného textu podľa komunikačného zámeru a slohového postupu.

Zhromaždiť potrebné informácie na prípravu písaného textu.

Vytvoriť súvislý alebo obrazovo-písaný text na danú tému, podľa názvu a podľa obrázkov vrátane využitia AI s preferovaním vlastnej tvorby textu.

Identifikovať znaky AI generovaného obsahu.

Napísať text naratívneho typu s prihliadnutím na kompozíciu.

Napísať statický a dynamický opis aj s využitím podporného obrazového materiálu.

Používať pri tvorení písaného textu primerané jazykové vedomosti.

Napísať text s dodržaním základných štylistických zásad a pravopisných pravidiel primeraných jeho veku.

Uplatniť grafické zručnosti pri úprave formálnej stránky napísaného textu.

Obsahový štandard

Proces tvorenia písaného textu

- výber **témy** podľa komunikačného zámeru a potencionálneho adresáta;
- vyjadrenie komunikačného zámeru ako je informovať, vyrozprávať dej, opísať znaky a vlastnosti, vysvetliť niečo v písanom texte;
- výber vhodného **slohového postupu** na komunikovanie daného obsahu: informačný, rozprávací, opisný;
- získavanie **informácií** z rôznych spoľahlivých informačných zdrojov a využívanie informácií vo vlastnom texte;
- systematizácia hlavných a vedľajších informácií, vytvorenie osnovy textu: **klúčové slová, frázy, otázky**;
- úprava obsahu, členenie textu: úvod, **jadro, záver**;
- používanie jazykových prostriedkov pri písaní textu;
- uplatňovanie osvojených **pravopisných pravidiel**, aj v digitálnej podobe;
- kreatívna úprava hotového textu: tvorba alternatívneho nadpisu, úvodu alebo záveru, dokončenie príbehu.

Žánre písaného textu

- tvorba rozličných žánrov, aplikovanie vedomostí o slohových postupoch a útvaroch;
- aplikovanie rozprávacieho slohového postupu: **rozprávanie v 1. a v 3. osobe**; dodržanie časovej a logickej postupnosti; tvorenie reálnych a fiktívnych príbehov;
- aplikovanie opisného slohového postupu: **opis rastlín, zvierat, krajín, predmetov, pracovného postupu**;

- aplikovanie informačného slohového postupu, písanie **pozvánky, odkazu, oznámenia, blahoželania, krátkej správy, súkromného listu**, aj v elektronickej podobe; uvádzanie faktov, údajov, informácií;
- príprava prezentácie: predstaviť cieľ prezentácie, označiť tému, pomenovať hlavné myšlienky, uviesť argumenty k jednotlivým myšlienkam, uzavrieť prezentáciu.

Jazykové prostriedky a pravopis

- rozlišovanie krátkych a dlhých samohlások a spoluhlások z pohľadu zmeny významu slova a textu;
- výber vhodného jazykového **štýlu**: subjektívne, objektívne;
- požívanie vhodnej slovnej zásoby podľa témy a žánrovej formy: **spisovné, odborné, slangové, nárečové výrazy**;
- používanie adekvátnych jazykových prostriedkov pri tvorbe textov ako sú **synonymá, antonymá**, homonymá, **zvukomalebne slová, zvukomalebne citoslovčia, častice, citoslovčia**;
- používanie **frazeologických výrazov** s ohľadom na daný žáner a štýl: príslovia, porekadlá, prirovnania;
- práca so slovníkmi: výkladový, synonymický, frazeologický;
- vyhľadávanie slov v tlačenej a online pravopisnom **slovníku**;
- správne využitie slovných druhov typických pre daný slohový postup alebo žánrovú formu;
- používanie **podstatných mien** v jednotnom a v množnom čísle;
- používanie rôznych tvarov **slovesa** v texte;
- používanie **prídavných mien** a tvorenie stupňovaných prídavných mien v texte.
- používanie čísloviek v texte;
- rozpoznávanie a používanie **gramatických prípon**, pomocou ktorých sa vyjadrujú vzťahy medzi slovami vo vete;
- tvorenie **vetných štruktúr**, ktoré sú primerané komunikačnému zámeru a slohovému postupu;
- vyjadrovanie myšlienok prostredníctvom jednoduchých **viet s rôznou modalitou: oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia, zvolacia**;
- používanie jednoduchých techník na rozširovanie viet;
- vyjadrovanie myšlienok prostredníctvom jednoduchých **súvetí**;
- používanie kohéznych prostriedkov na vytváranie súvislých viet a textov: **spojky, zámená**;

- uplatňovanie princípov **maďarského pravopisu** pri tvorbe textov;
- správne písanie veľkých **slov s hláskami j a ly** v súlade s pravidlami maďarského pravopisu;
- správne písanie **slovesných tvarov** v minulom a budúcom čase v súlade s pravidlami maďarského pravopisu;
- správne písanie podstatných mien a **vlastných podstatných mien** s dôrazom na mená, názvy miest a sviatkov v súlade s pravidlami maďarského pravopisu;
- správne písanie slov s príponami, v ktorých dochádza k **spodobovaniu** spoluhlások;
- správne písanie **stupňovaných prídavných mien** v súlade s pravidlami maďarského pravopisu;
- správne písanie **dátumu** v súlade s pravidlami maďarského pravopisu;
- uplatnenie slabičného princípu pri **delení slov**;
- správne používanie **interpunkčných znamienok** v jednoduchých vetách.

Tematické okruhy

- rodina, školské prostredie, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, životný štýl, jedlá, obetavosť a tolerancia, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Recepcia vecných textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Aktívne počúvať rôzne typy vecných textov, porozumieť ich významom.

Vyhľadať informácie ako sú údaje, pojmy, vety zo súvislých a nesúvislých textov.

Porozumieť explicitným významom.

Vyvodiť implicitne vyjadrený význam.

Usporiadať získané informácie.

Integrovať informácie, myšlienky z textu a interpretovať obsah bez využitia AI.

Prepájať získané informácie z digitálnych nástrojov vrátane AI so svojimi doterajšími znalosťami a skúsenosťami.

Vyjadriť svoj názor na čítané a počúvané texty.

Obsahový štandard

Porozumenie vecného textu

- **aktívne počúvanie** textu a prispôsobenie **čítania** svojmu zámeru: rýchle, pomalé, pozorné;
- odlišenie **textov** podľa komunikačného zámeru: informácia, opis, rozprávanie, vysvetľovanie;
- porozumenie primeraným opisným, naratívnym, informatívnym, spotrebiteľským, digitálnym textom;
- predvídanie obsahu textov podľa ich názvu, obrázkov a jednotlivých slov;
- reprodukovanie obsahu textu;
- identifikovanie **kľúčových informácií** ako sú údaje, fakty, pojmy, vety;
- usporiadanie informácií v texte podľa rôznych kritérií, vyvodenie **súvislostí** a formulovanie záverov;
- vyjasnenie významov nejasných slov a slovných spojení;
- porozumenie explicitným a **implicitne vyjadreným** významom v súvislých a nesúvislých textov;
- hľadanie súvislosti a spracovanie obsahu;
- čítanie a využívanie rôznych stratégií učenia sa na porozumenie a spracovanie textu;
- vyjadrenie **názoru** na prečítaný alebo počutý text, posúdenie a hodnotenie obsahu a formy textu z rôznych hľadísk.

Žánre vecného textu

Súvislé texty

- naratívne texty;
- opisné texty: opis predmetov, **činností, udalostí, krajiny, rastlín, prírodných** javov a zvierat;
- náučné/populárno-náučné texty s rôznymi témami.

Nesúvislé texty

- informatívne texty: blahoželania, pozvánky, inzeráty, oznámenia, odkazy, reklamy, plagáty, krátke správy;
- spotrebiteľské texty: katalógy, návody na použitie, etikety výrobkov, letáky, recepty, jedálne lístky, cestovné poriadky;
- aplikované a študijné texty: pravidlá, tabuľky, mapy, slovníky;

- digitálne žánre a texty generované ai: infografiky.

Jazykové prostriedky

- poznávanie významu používaných jazykových prostriedkov ako sú **synonymá, antonymá, frazeologické výrazy**;
- poznávanie významu a funkcie jednotlivých **slovných druhov** v texte;
- rozlišovanie tvarov **podstatných mien, prídavných mien, čísloviek a zámen** v texte, rozlišovanie slovesného času a spôsobu v texte;
- poznávanie významu **gramatických prípon** pomocou ktorých sa vytvárajú rozličné vzťahy k iným slovám vo vete;
- určenie kohéznych prostriedkov, ktoré vyjadrujú významovú a gramatickú súvislosť textu ako sú: **spojky, zámená**;
- úloha vetnej stavby pri porozumení textu – vyjadrovanie rôznych syntaktických významov.

Tematické okruhy

- rodina, školské prostredie, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, životný štýl, jedlá, obetavosť a tolerancia, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Recepcia umeleckých textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Čítať s porozumením veku primerané literárne texty.

Určiť tému, hlavnú myšlienku alebo zámer literárneho textu.

Reprodukovať text vlastnými slovami, prerozprávať ho v chronologickej a logickej postupnosti.

Rozlíšiť faktické texty a literárne fikcie a vyvodiť z nich faktické informácie a fiktívne informácie, realistické a magické prvky v dielach.

Identifikovať v literárnych textoch hlavné a vedľajšie postavy.

Charakterizovať vnútorné vlastnosti a správanie postáv na základe textu.

Analyzovať vzťahy medzi postavami.

Identifikovať konkrétne informácie.

Porozumieť explicitným významom.

Vyvodiť implicitne vyjadrené významy.

Na základe charakteristických znakov odlíšiť od seba jednotlivé žánre:

- epické žánre: ľudová rozprávka, autorská rozprávka, rozprávkový román, mládežnícky román, detský príbeh/novela o deťoch;
- lyricko-epické žánre: lyricko-epická báseň, veršovaná rozprávka;
- lyrické žánre: ľudové a autorské detské básne.

Identifikovať v texte druhy rýmov a umelecké jazykové prostriedky.

Obsahový štandard

Čítanie literárneho textu s porozumením

- transformovanie literárneho jazyka na hovorenú reč, reprodukovanie literárneho textu vlastnými slovami, vyhľadanie dôležitých informácií, **klúčových slov**, vypracovanie **osnovy** rôznymi metódami;
- predvídanie obsahu literárnych textov podľa ich názvu/ilustrácií;
- vyhľadávanie konkrétnych informácií z **čítaného** alebo počúvaného literárneho textu;
- vyvodzovanie implicitných významov z čítaného alebo počúvaného literárneho textu;
- vysvetľovanie významu neznámych slov a slovných spojení;
- vyvodenie a vysvetlenie **hlavnej myšlienky** textu alebo jeho časti, vysvetlenie záveru čítaného textu pomocou argumentov uvedených v texte;
- porozumenie literárnoteoretickým pojmom, umeleckému zobrazeniu skutočnosti, obrazným a **symbolickým významom slov**;
- rozlíšenie **štýlotvornej** vlastnosti textu: slávnostný/pochmúrny, komický, dramatický;
- identifikovanie literárnej adaptácie, hybridných a synkretických literárnych útvarov pre deti a mládež: komiks, ilustrácia, animácia, zhudobnené básne, divadelné predstavenie, film a rozpoznanie súvislosti medzi adaptáciou a textom;
- prepájanie textových významov so svojimi skúsenosťami;
- tvorba vlastných textov na základe poznania a **zážitku** z literárnych textov.

Literárnoteoretické pojmy

- epické a lyricko-epické texty: **rozprávač, postavy**, čas a priestor, motívy, dej, **kompozícia**;
- kompozícia a motívy ľudových rozprávok: **rozprávkové bytosti, neskutočné postavy, dej, magické čísla, realistické a fiktívne prostredie, ustálené slovné spojenia**, variabilita, funkcia ilustrácií;

- autorská rozprávka: **voľný dej, magické a fantastické javy**, intertextualita, aktualizácia, funkcia ilustrácií;
- rozprávkový román: **dejová línia, reálne a fiktívne postavy**, špecifický vzťah medzi realitou a fikciou, humor, intertextualita, aktualizácia, funkcia ilustrácií;
- detský príbeh/novela o deťoch: skutočný každodenný **obsah, realistické prvky, pointa, detský hrdina**, používanie **hovorovej reči** a detského jazyka, detská perspektíva, humor, funkcia ilustrácií;
- mládežnícky román: aktuálne každodenné situácie, otázky socializácie, **mládežnícky hrdina**, existenciálna kríza jedinca, perspektíva a jazyk dospelujúceho, žánrová hybridizácia;
- lyrické texty: rytmus, slovné a vetné figúry: **stupňovanie**, prirovnanie, anafora, **refrén**; ďalšie trópy: personifikácia, epiteton, metafora;
- adaptácia: porovnávanie literatúry s inými umeleckými žánrami – animovaná rozprávka, zhudobnená báseň, komiks, ilustrácia, bábková hra, divadelné predstavenie, film;
- formy humoru: humorný dej, funkcia pointy, humorná postava, humorná situácia, jazykový humor, karikatúra, paródia, humor v básňach švédskeho typu;
- umelecké jazykové prostriedky v literárnych textoch: **epiteton, personifikácia, prirovnanie, metafora, básnická otázka**;
- metrika: **prízvučná prozódia; strofa; združený, párový, striedavý, obkročný, prerývaný rým**.

Tematické okruhy

- rodina, školské prostredie, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, životný štýl, jedlá, obetavosť a tolerancia, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu maďarský jazyk a literatúra pre 3. cyklus

Hlavným cieľom 3. cyklu je rozvoj žiackych zručností v oblasti informačnej a mediálnej gramotnosti, ktoré sú nevyhnutné pre život v modernej spoločnosti, pričom dôležitú úlohu zohráva aj rozvíjanie čitateľskej gramotnosti prostredníctvom spracovania klasických a súčasných maďarských literárnych diel. Dôraz sa kladie na systematické využívanie rozmanitých textov a multimediálnych materiálov so zámerom vyhľadávať, triediť a kriticky hodnotiť informácie. S tým súvisí aj rozvíjanie argumentačných schopností a kompetencií pri riešení komplexných úloh. Zároveň je dôležité podporovať aj používanie rôznych variet maďarského jazyka na Slovensku.

Ciele vzdelávania pre 3. cyklus

1. Rozvíjať komunikačné zručnosti potrebné na interakciu a argumentáciu v rôznych kontextoch.
2. Pripraviť a predniesť hovorené prejavy a prezentácie so zreteľným komunikačným cieľom.
3. Vytvoriť zrozumiteľné písomné a multimediálne texty s cieľom vysvetliť tému a prezentovať argumentmi podporené stanoviská.
4. Efektívne používať stratégie na písanie textov, riadiť proces písania a správne aplikovať pravopisné pravidlá.
5. Analyzovať a interpretovať rôzne typy a druhy textov.
6. Používať stratégie pre efektívne čítanie s porozumením.
7. Spracovať informácie získané z dôveryhodných zdrojov.
8. Pri porozumení a tvorení textu efektívne aplikovať znalosti o systéme jazykových prostriedkov.
9. Pochopiť význam jazyka ako nositeľa kultúry v bilingválnom prostredí.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Identifikovať funkciu komunikácie a na základe toho reagovať.

Rozvíjať dialóg s dodržaním pravidiel dialógu.

Používať vhodný spoločenský tón a neverbálne prostriedky v súlade so zámerom komunikácie.

Usporiadať svoje stanoviská podľa logickej postupnosti.

Vyberať vhodný štýl a jazykový variant pre danú komunikačnú situáciu.

Vyjadriť vlastný názor o veku primeraných témach.

Diskutovať v skupinách na vybranú tému.

Dodržiavať pravidlá bezpečnej, vecnej, sociálne primeranej a etickej interakcie v online prostredí vrátane interakcií s AI.

Obsahový štandard

Dialogická komunikácia, komunikačné zvyklosti

- rozlišovanie komunikačnej interakcie podľa komunikačného partnera a komunikačného zámeru;

- **komunikačné zámery**: navrhovanie, odporúčanie, prikazovanie, usmerňovanie, objasňovanie, vysvetľovanie, dokazovanie;
- rozlišovanie **funkcie komunikácie**: informovať, presvedčovať, motivovať, zblížovať, spoločensky integrovať;
- vplyv viacjazyčného prostredia na komunikáciu: **bilingvizmus**;
- uplatniť zásady konverzácie: **stručnosť, jasnosť, konkrétnosť**;
- vyjadrovanie **názorov**: počúvať, zhrnúť, kriticky reagovať, vyjadriť námietky, argumenty;
- používanie **internetovej komunikácie** v súlade s jej funkciou;
- jazykové a typografické špecifiká krátkych textových správ;
- uplatnenie asertívneho prístupu;
- adekvátne používanie neverbálnych komunikačných prostriedkov: mimika, proxemika, gestikulácia, zrakový kontakt, posturika;
- tvorba súkromného **dialógu**: aplikácia hovorového štýlu: **nárečové, slangové výrazy, expresívne slová, oslovenia**, prerušenia, zmeny témy, nedokončené vety, rýchlejšie tempo;
- používanie rôznych druhov **argumentov**;
- realizácia **skupinovej diskusie** na vybranú tému.

Jazykové prostriedky

- používanie vhodnej slovnjej zásoby z pohľadu interakčných a diskusných aktivít: **spisovný jazyk, slang, odborné termíny, prevzaté slová/výpožičky, dialektizmy**;
- používanie adekvátnych jazykových prostriedkov v komunikačnej situácii: častice, **citoslovčia, spojky, zámená, synonymá, antonymá**;
- využívanie argumentačných funkcií komunikačných prostriedkov: **príklady, fakty, prirovnania**;
- využívanie sugestívnej funkcie **komunikačných prostriedkov**: zámerné opakovanie, rečnicke otázky, apely, frazémy, expresívne výrazy, metafory;
- adekvátne používanie jednoduchých **viet** a súvetí s rôznou modalitou;
- uplatňovanie osvojených **pravopisných a typografických pravidiel**;
- uplatňovanie princípov komunikácie cez internet – **netiketa**;
- vhodné používanie mimojazykových prostriedkov: **splývavá výslovnosť, spodobovanie**, sila hlasu, slovný prízvuk, vetný prízvuk, prestávka, melódia, pauza, dôraz, tón, tempo a intenzita hlasu.

Tematické okruhy

- rodina, láska, školské prostredie, vlasť, krajina, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, humor, životný štýl, jedlá, spoločnosť a spoločenské problémy, obetavosť a tolerancia, formovanie osobnosti/dospievanie, zmysel života a viera, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Zhromaždiť informácie k textu z rôznych informačných zdrojov vrátane využitia AI s overovaním správnosti informácií.

Používať pri tvorení hovoreného alebo obrazovo-hovoreného prejavu jazykové prostriedky z rôznych registrov jazyka, lexikálne vzťahy a vetné štruktúry podľa komunikačného zámeru, slohového postupu a použitého žánru textu.

Prezentovať hovorený alebo obrazovo-hovorený prejav s rôznym komunikačným zámerom.

Analyzovať hovorené prejavy iných.

Uplatniť v hovorenom prejave neverbálne prostriedky.

Obsahový štandard

Príprava a prezentácia hovoreného prejavu

- výber **témy** podľa zámeru komunikácie a situácie;
- identifikovanie **cieľa** hovoreného **prejavu**;
- vyhľadávanie **informácií** z dôveryhodných informačných zdrojov a usporiadanie informácií a vytvorenie **osnovy**;
- kultivovaný **prednes** hovoreného alebo obrazovo-hovoreného prejavu, funkčné prepájanie jazykovej a obrazovej zložky.

Žánre hovoreného a obrazovo-hovoreného prejavu

- tvorenie naratívnych textov, **príbehov**;
- tvorenie opisných textov: **opis** krajiny, prírodných javov, činností, **pracovného postupu**, **opis osoby, charakteristika**;
- aplikovanie informačného slohového postupu: **rozhovor**, interview;
- prednes prezentácie;

- aplikovanie výkladového slohového postupu: úvaha, **prednáška, referát, slávnostný príhovor**;
- tvorenie jednoduchých argumentačných textov: vyjadrenie **názoru** na bežnú alebo aktuálnu tému, jeho zdôvodnenie, prípadne korigovanie názoru na základe **argumentov** spolužiakov.

Jazykové prostriedky

- výber vhodného **jazykového štýlu**: **hovorový, náučný, publicistický, rečnícky**;
- výber vhodnej slovnej zásoby podľa témy a komunikačného zámeru textu: **oslovenia, spisovný jazyk, slang, odborné termíny, dialektizmy, frazémy**, primerané **odborné a abstraktné slová**;
- vplyv bilingválneho prostredia na používanie maďarského jazyka, bilingvizmus na úrovni lexiky: **prevzaté slová/výpožičky**;
- používanie adekvátnych jazykových prostriedkov: **synonymá, antonymá, homonymá, frazeologické výrazy**;
- využívať celú škálu **vetných štruktúr** pri tvorbe textov ohľadom aj na daný jazykový štýl;
- tvorenie jednoduchých **viet** a súvetí s rôznou modalitou;
- kohézne prostriedky: **spojky, vsuvky a zámená**;
- vhodné používanie mimojazykových prostriedkov: **splyvavá výslovnosť, spodobovanie**, sila hlasu, slovný prízvuk, vetný prízvuk, prestávka, pauza, dôraz, tempo a intenzita hlasu.

Tematické okruhy

- rodina, láska, školské prostredie, vlasť, krajina, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, humor, životný štýl, jedlá, spoločnosť a spoločenské problémy, obetavosť a tolerancia, formovanie osobnosti/dospievanie, zmysel života a viera, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Vypísať potrebné informácie z dôveryhodných informačných zdrojov.

Využívať pri príprave písaného alebo obrazovo-písaného textu vhodnú slovnú zásobu, lexikálne vzťahy a vetné štruktúry podľa komunikačného zámeru, štýlu, slohového postupu a použitého žánru textu.

Vytvoriť obsahovo a formálne súdržný písaný text s rôznym komunikačným zámerom a s uplatnením jednotlivých slohových postupov.

Transformovať text z jedného žánru do druhého, z jedného jazykového variantu na druhý.

Identifikovať rozdiel medzi výsledkom ľudskej kreativity a AI generovaným obsahom.

Pri tvorbe písaného textu správne používať vetné členy a slovné druhy.

Uplatniť pri písaní osvojené jazykovo-štylistické a typografické pravidlá maďarského jazyka.

Uplatniť grafické zručnosti pri úprave formálnej stránky napísaného textu.

Obsahový štandard

Proces tvorenia písaného textu

- výber **témy** podľa zámeru komunikácie;
- ujasnenie si cieľa jazykového prejavu, výber štýlu, **slohového postupu** a **žánru**;
- vyhľadávanie vhodných **informácií**, zapísanie a zapracovanie informácií pri tvorbe textu;
- usporiadanie informácií, vytvorenie **osnovy** textu, tvorba **konceptu**, vyjadrenie **klúčových pojmov** osnovy v ucelených vetách;
- práca s jazykovými variantami: **nárečové, slangové a odborné texty**;
- používanie štylistických a jazykových prostriedkov: **oslovenie, opakovanie slov**, rečnícke otázky, obrazné vyjadrovanie, **slang, nárečové a bilingválne javy, prebraté slová/výpožičky**, archaizmy a **neologizmy**;
- práca s tlačnými a online **slovníkmi**: výkladový, synonymický, frazeologický;
- formálna úprava textu na základe vybraného žánru – členenie textu: úvod, **jadro, záver**;
- uplatňovanie osvojených jazykovo-štylistických a typografických pravidiel;
- etické narábanie s ai a digitálnymi nástrojmi vrátane rešpektovania autorských práv.

Žánre písaného textu

- písanie naratívnych textov: **rozprávanie** v 1. a v 3. osobe; dodržanie časovej a logickej postupnosti; tvorenie reálnych a fiktívnych príbehov;
- písanie opisných textov – statický a dynamický opis: **opis krajiny, prírodných javov**, činností, **pracovného postupu**, štruktúrovaný životopis, **opis osoby, charakteristika**;
- aplikovanie informačného slohového postupu: **správa, oznámenie**, interview, **pozvánka, vizitka**, žiadosť, úradný **list, súkromný list, reklama, plagát, program**;
- aplikovanie výkladového slohového postupu: úvaha, **prednáška, referát**;
- príprava **prezentácie**: predstaviť cieľ prezentácie, označiť tému, pomenovať hlavné myšlienky, uviesť argumenty k jednotlivým myšlienkam, uzavrieť prezentáciu;

- používanie internetovej komunikácie: **e-mail, chat, video chat**;
- výber vhodného **jazykového štýlu**: **hovorový, administratívny, náučný, publicistický, rečnícky**.

Jazykové prostriedky a pravopis

- používanie adekvátnych slov pri tvorbe textov s ohľadom na daný jazykový štýl: **synonymá, antonymá, homonymá, spisovné, odborné, slangové a nárečové výrazy**;
- vhodný výber **frazeologických výrazov** a ich používanie vo vlastných textoch: príslovia, porekadlá, prirovnania;
- vhodný výber jazykových prostriedkov charakteristických pre daný jazykový štýl: **opakovanie slov, rečnícke otázky, obrazné vyjadrovanie, citovanie**, slovné spojenia;
- tvorenie slov: **odvodzovanie príponami, skladanie slov, skracovanie**;
- preberanie slov z cudzích jazykov;
- používanie sémantických **výpožičiek**: vplyv bilingválneho prostredia;
- správne využitie **slovných druhov** typických pre daný slohový postup, resp. žánrovú formu a jazykový štýl;
- **slovesá**: gramatické kategórie slovíes, pomocné slovesá;
- **podstatné mená**: všeobecné mená, vlastné mená aj v kontexte dvojjazyčnosti – názvy inštitúcií, zemepisné názvy, sviatky;
- **prídavné mená**: stupňovanie prídavných mien, prídavné mená s odvodením;
- číslovky: určité, neurčité, základné, radové *číslovky*, zlomky, dátum;
- **zámená**: osobné, ukazovacie, opytovacie, vzťažné, privlastňovacie, vzájomné;
- **príslovky**: miesta, času, spôsobu;
- verboidy: **neurčitok, prídavné, prechodník**;
- slovné druhy, ktoré vyjadrujú gramatický vzťah: **určitý člen, neurčitý člen, spojky, postpozície**;
- **citoslovčia**, častice, **zvukomalebné slová**;
- **vetné štruktúry**: využívať celú škálu vetných štruktúr podľa komunikačného zámeru a slohového postupu pri tvorbe textov ohľadom aj na daný jazykový štýl;
- poradie slov z aspektu významu vety a textu;
- **vetné členy** a ich funkcia v jednoduchých vetách a v textoch;
- syntagmy: **prisudzovací sklad, určovací sklad, priradovací sklad**;
- jednoduché vety s rôznou modalitou;

- vyjadrovanie myšlienok prostredníctvom **priradovacích**: podmetové, predmetové, príslovkové, prívlastkové, prísudkové a **podradovacích súvetí**: zlučovacie, odporovacie, vylučovacie, dôvodové, dôsledkové;
- kohézne prostriedky: **spojky, vsuvky a zámená**, anafora, katafora;
- uplatňovanie získaných pravopisných zručností pri jednotlivých **pravopisných princípoch**: fonematický princíp, morfematický princíp, etymologický princíp, princíp zjednodušenia;
- **pravopis slovesných tvarov**, pomocných slovíes;
- **pravopis sviatkov, periodík a kníh, zemepisných názvov, názvov štátov, ulíc, inštitúcií** a kultúrnych výtvorov v prepojení s učivom ďalších vzdelávacích oblastí;
- **pravopis odvodených prídavných mien, radových čísloviek s príponami, dátumu**;
- **pravopis prevzatých a internacionálnych odborných termínov** v prepojení s učivom ďalších vzdelávacích oblastí;
- písanie **čiarky** v jednoduchých vetách a súvetiach, pravopis ďalších interpunkčných znamienok: bodkočiarka, **dvojbodka, pomlčka, úvodzovka**.

Tematické okruhy

- rodina, láska, školské prostredie, vlasť, krajina, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, humor, životný štýl, jedlá, spoločnosť a spoločenské problémy, obetavosť a tolerancia, formovanie osobnosti/dospievanie, zmysel života a viera, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Recepcia vecných textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Aktívne počúvať a čítať s porozumením rôzne typy vecných textov.

Porozumieť súvislým a nesúvislým textom na úrovni explicitných a implicitných významov.

Získať informácie z rôznych dôveryhodných zdrojov.

Analyzovať text na základe získaných informácií.

Formulovať zhrnutia a závery z textu.

Prezentovať svoj názor s podloženými argumentmi.

Rozlíšiť rôzne žánre vecného textu a možnosti ich využitia.

Porovnávať obsahové, kompozičné a jazykové odlišnosti textov podľa rôzneho

komunikačného zámeru a slohového postupu.

Analyzovať rôzne jazykové prostriedky v texte.

Formulovať jednoduché a konkrétne prompty pre AI k dosiahnutiu stanoveného výsledku.

Používať AI pre získavanie a kritické hodnotenie informácií.

Obsahový štandard

Porozumenie vecného textu

- čítanie rôznych druhov a žánrov vecných textov a prispôsobenie čítania svojmu zámeru: rýchle, pomalé, pozorné;
- počúvanie s porozumením rôznych druhov vecných textov;
- vyhľadávanie podstatných **informácií**, systematizácia a sumarizácia získaných informácií;
- aplikácia čitateľských stratégií počas spracovania textu;
- porozumenie explicitných a **implicitných** významov súvislých a nesúvislých textoch;
- analýza a hodnotenie informácií: súvislosti, závery a **rozhodnutia**;
- prezentácia vlastných myšlienok, vlastného **názoru** a jeho vysvetlenie a zdôvodnenie;
- obsahová súdržnosť **textu**, rozvíjanie témy a logické usporiadanie viet a odsekov podľa použitého slohového postupu: informačný, opisný, rozprávací, výkladový/úvahový;
- formálna súdržnosť textu: nadväzovanie viet prostredníctvom rôznych druhov spájajúcich prvkov analyzovanie konektorov v texte;
- rozlišovanie textov podľa komunikačného zámeru: informovať, objasniť, argumentovať, presvedčiť, zaujať, emocionálne pôsobiť;
- porovnávanie textov podľa obsahu, slohového postupu a použitých jazykových prostriedkov.

Žánre vecného textu

Súvislé texty

- opisné texty: opis osoby/charakteristika, opis činnosti, udalostí, krajiny, rastlín, prírodných javov, zvierat;
- informatívne texty: slávnostný príhovor, list: úradný/súkromný, písaný/elektronický;
- náučné/populárno-náučné texty s rôznymi témami.

Nesúvislé texty

- mediálne texty: správy, rozhovory, reportáže, reklamy, letáky;

- informatívne texty: štruktúrovaný životopis, denník;
- spotrebiteľské texty: vizitky, návody na použitie, cestovné poriadky;
- aplikované a študijné texty: tabuľky, grafy, diagramy, mapy, plagáty;
- digitálne žánre: infografiky, komentáre, blogy.

Jazykové prostriedky

- **jednoduché vety** a **súvetia** ako prostriedky rozvíjania témy a vyjadrovania logických vzťahov v texte;
- **vetné** členy a ich úloha pri porozumení textu: prísudok, podmet, predmet, prívlastok, príslovkové určenie;
- analyzovanie **slovnej zásoby** v texte z hľadiska komunikačného zámeru, slohového postupu a témy textu;
- spôsoby obohacovania slovnej zásoby maďarského jazyka: **nové slová** v jazyku – **preberanie, tvorenie, ustálené slovné spojenia, skratky**;
- porozumenie bežným a kultúrnym frazémam;
- **predpony, prípony, slovotvorný základ** – úloha slovotvorby pri porozumení textu;
- analyzovanie významu a funkcie **slovných druhov** pri porozumení textu;
- **slovesá**: gramatické kategórie sloviess, pomocné slovesá;
- **podstatné mená**: všeobecné mená, vlastné mená aj v kontexte dvojjazyčnosti;
- **prídavné mená**: stupňované, prídavné mená s odvodením;
- **číslovky**: určité, neurčité, základné, radové číslovky, zlomky, dátum;
- **zámená**: osobné, ukazovacie, opytovacie, vzťažné, prívlastňovacie, vzájomné;
- **príslovky**: miesta, času, spôsobu;
- verboidy: **neurčitok, prídavné, prechodník**;
- slovné druhy, ktoré vyjadrujú gramatický vzťah: **určitý člen, neurčitý člen, spojky, postpozície**;
- **citoslovčia**, častice, **zvukomalebne slová, zvukomalebne citoslovčia**.

Tematické okruhy

- rodina, láska, školské prostredie, vlasť, krajina, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, humor, životný štýl, jedlá, spoločnosť a spoločenské problémy, obetavosť a tolerancia, formovanie osobnosti/dospievajúce, zmysel života a viera, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Recepcia umeleckých textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Plynulo a zmysluplne čítať literárne texty.

Uplatniť čitateľské stratégie pri spracovaní textu.

Porozumieť explicitným významom.

Vyvodiť implicitné významy z literárnych textov.

Analyzovať literárne texty vrátane AI generovaných literárnych textov z obsahového hľadiska a z hľadiska morálnych hodnôt.

Transformovať literárny jazyk na vlastný jazyk, reprodukovat' texty.

Rozpoznať naratologické črty malej a veľkej epiky.

Rozlíšiť štýlotvornú vlastnosť textu: slávnostný/pochmúrny, komický, dramatický.

Vysvetliť funkciu umeleckých jazykových prostriedkov.

Aplikovať vedomosti z metriky.

Prepájať textové významy s vlastnými životnými a čitateľskými skúsenosťami.

Obsahový štandard

Čítanie literárneho textu s porozumením

- samostatné prerozprávanie **obsahu** čítaného alebo počúvaného textu, reprodukovanie deja s viacerými dejovými líniami, zmena času a miesta udalostí pri prerozprávaní;
- prerozprávanie príbehu z rôznych uhlov pohľadu, stručné prerozprávanie príbehu;
- transformovať formy **rozprávača** z ja-formy do on-formy a naopak;
- v epických dielach identifikovať a analyzovať vzťahy medzi časom a priestorom, rozlíšiť čas rozprávania od času, ktorý je predmetom rozprávania;
- analyzovať základné žánre a charakteristické znaky epických a lyrických žánrov;
- identifikácia a opis **kompozície textu** na základe poznania žánru;
- rozlišovanie **priameho** a **obrazného pomenovania** v texte, prenesený význam slov;
- **umelecké jazykové prostriedky**, vysvetľovanie v kontexte vlastných skúseností;
- vysvetľovanie významu neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov;
- vyhľadávanie **konkrétnych informácií** z čítaného alebo počúvaného literárneho textu;

- vyvodzovanie implicitne vyjadrených významov z čítaného alebo počúvaného literárneho textu;
- diskutovanie o texte, prezentácia vlastnej **interpretácie** literárneho textu, formulovanie **hlavnej myšlienky** a podstaty čítaného textu;
- vyjadrovanie a zdieľanie vlastných pocitov, myšlienok a zážitkov z literárneho textu.

Literárnoteoretické pojmy

- epické a lyricko-epické texty: **dej, čas, priestor**;
- **kompozícia**, kompozičný postup: chronologický, retrospektívny;
- **rozprávač 3. osoby**: autorský, onipotentný/on-forma;
- **rozprávač 1. osoby**: priamy/ja-forma;
- **postavy**: hlavné a vedľajšie;
- **konflikt** vzťahov medzi postavami;
- žánre epiky: **legenda, novela, poviedka, esej, balada, lyricko-epická báseň, literárna sociografia, román – historický, dobrodružný, rodinný, mládežnícky, rozprávkový**;
- žánre lyriky: **báseň, epigram, elégia, rapsódia, pieseň, óda, hymna, ecloga, štvorveršie, básne švédskeho typu**;
- adaptácia: porovnávanie literatúry s inými umeleckými žánrami: multimedialne umelecké *žánre*, zhudobnená báseň, komiks, ilustrácia, divadelné predstavenie, film;
- umelecké jazykové prostriedky v literárnych textoch: **prirovnávanie, epiteton, personifikácia, metafora, básnická otázka, aliterácia, symbol, enjambement**, katafora, anafora;
- metrika: **prízvučná prozódia, strofa, rým – združený, párový, striedavý, obkročný, prerývaný**.

Tematické okruhy

- rodina, láska, školské prostredie, vlasť, krajina, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, humor, životný štýl, jedlá, spoločnosť a spoločenské problémy, obetavosť a tolerancia, formovanie osobnosti/dospievanie, zmysel života a viera, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

